

קידשה וגירשה — לא קיים המצוה, והמפתה חייב קנס. וההפלאה (מ) נוקט שבקדושין מקיים המצוה. (וע"ע אפיקי ים ח"ב מב,ה).
ד. אף על פי שהמפתה אינו חייב לשאתה בכל אופן, מצוה עליו לישאנה. ואף בבגרת. (עתוס' ורא"ש יבמות כד: וע' אגרות משה אה"ע ח"א קא).

האונס והמפתה שניהם משלמים חמישים שקל כסף. (לרבי עקיבא דורשים גזרה שוה אשר לא ארשה, ולרבי יוסי הגלילי מכסף ישקל כמהר הבתולת).
אחד האונס ואחד המפתה, בין היא ובין אביה יכולים לעכב. (במפתה נאמר אם מאן ימאן אביה... ובאונס: ולו תהיה לאשה — מדעתה. וכן אביה יכול למאן — אם מסברא, שלא יהא חוטא נשכר (אביי) אם מקל-וחומר ממפותה. רבא).

א. אעפ"י שהיא ממאנת, יכול אביה להשיאה בעודה נערה בעל כרחיה למי שיחפוץ, וגם למפתה עצמו, אלא שבאופן זה חייב המפתה ליתן הקנס גם אם הוא רוצה לישאנה. (תוס'. וע' חזו"א מט,ז).

וכן הדין להפך, אם האב מיאן ואחר כך מת האב או שבגרה ונישאה לו מדעתו — חייב המפתה ליתן קנס (הפלאה).

ב. אמר האב בבית דין רוצה אני ונפטר המפתה מקנס, שוב אין האב יכול לחזור ולומר איני רוצה ולחייב את זה בקנס. (עפ"י רמב"ן קדושין מו. ובקובץ שעורים למד מזה שהוא הדין להפך, אם בשעת העמדה בדין מיאן האב ונתחייב המפתה קנס, גם אם אח"כ נתרצה האב ונשאה אינו נפטר, שכבר נתחייב. ולכאורה אינו מוכרח בסברא, כי י"ל שלא נתחייב בשעת העמדה בדין אלא לכשלא יכנס, כי זהו מהות חיוב הקנס במפתה, אם אינו כונס).

ב. נמצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבוא בישראל — אינו רשאי לקיימה. [ואין אומרים יבוא עשה וידחה לא-תעשה, שהרי אם אומרת איני רוצה אין כאן 'עשה'].

עבר המפתה ונשא אשה האסורה לו, באופן שקידושין תופשין — נפטר מן הקנס, כי מכל מקום נשאה. (עפ"י משנה למלך — נערה א,ג; מנחת חינוך סא,ב).

ג. אנוסה שנישאת לאנס ויצאה ממנו — אין לה עליו כלום. וכן אם מת — יצא כסף קנסה בכתובתה, כי מה טעם תקנו חכמים כתובה, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, וזה הרי אין יכול להוציאה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: יש לה כתובה מנה, שהרי גם זה יכול לצערה עד שתרצה היא לצאת.

א. התוס' תמהו שמשמע מסתימת הדברים שבכל ענין אין לה כתובה, אפילו בא עליה שלא כדרכה, והרי לזו יש כתובה מדין תורה, שבתולה היא. ובתוס' רא"ש פירש שבכל אופן אין לה כתובה דאורייתא, כי כסף קנסה בא במקום כתובתה, ואף רבי יוסי מודה שמדאורייתא אין לה כתובה.

ב. מפותה שנישאה ולא שילם קנס — חייב ליתן לה כתובה כשאר הבתולות (רמב"ם — נערה א,ג. ומשמע שגזרת הכתוב היא ליתן לה כתובה כבתולה, ויש דעות שאין לה אלא מנה. ע' משנה למלך שם; פני יהושע).

דף מ

ט. א. המפתה נערה יתומה או נערה שנתארסה ונתגרשה — מה דינו?
ב. תשלומי בושת ופגם — כיצד?

א. המפתה בערה יתומה — פטור, שהואיל והקנס שלה ומדעתה נתפתתה לו, הרי מחלה. וכן בערה שנתארסה ונתגרשה, אמר רבי אלעזר שפטור. שהלך בשיטת רבי עקיבא רבו שיש לה קנס וקנסה לעצמה. נחלקו הראשונים בבערה שנתארסה ונתגרשה, האם פטור גם מבושת ופגם, או שמא תשלומין אלו שייכים לאביה ואינה יכולה למחול. ושיטת הירושלמי שאינו פטור אלא מבושת ופגם אבל קנס אינה יכולה למחול, אבל אין כן שיטת תלמודנו. (עתוס' כט. ד"ה ועל אשת).

ב. בושת — הכל לפי המבייש והמתבייש.

רש"י כתב שאדם בינוני בושתו קשה מאדם זולל. ויש אומרים להפך. 'זמכל מקום הכל לפי ראות עין הדיינים, כי אותם הדברים משתנים, הכל לפי הענין ולפי המקום'. (ים של שלמה). פגם — רואים אותה כאילו היא שפחה נמכרת בשוק, כמה היתה יפה וכמה היא יפה. ופירש אבוב דשמואל, אומדים כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה, לעבדו שיש לו לרבו קורת רוח הימנו. 'שפחה' לאו דוקא אלא שאין דרך להשיא לעבדו בת מלכים, אבל יש לשער כל אשה לפי מה שהיא בדרך זו, ההפרש שבין בתולה לבעולה באשה שכמותה, להשיא לעבדו אשה כזאת. (תוס').

דין אונס ומפתה בקטנה — לעיל כט.

דף מא

ע. א. האם אונס ומפתה משלמים על פי עצמם?

ב. תשלומי גניבה וכן נזקי השור ופגעיו — האם משלמים עפ"י עצמו?

ג. אלו נפקותות מבוורות בסוגיא בשאלת פלגא נזקא קנסא או ממונא?

א. האומר פתיתי בתו של פלוני משלם בושת ופגם על פי עצמו. ואין משלם חמשים שקל של קנס עפ"י עצמו.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון, אף בושת ופגם אינו משלם על פי עצמו, לאו כל הימנו שיפגום בתו של פלוני או את משפחתה.

התוס' צדדו שאם אביה תובעו תחילה, מודה רבי שמעון שחייב על פי עצמו. ועוד אומר רשב"א, שבבת גרים ונוח לה ולאביה, משלם עפ"י עצמו לדברי הכל, שהרי אין לה משפחה המקפדת על כך.

ב. נזקי שור תם — למאן דאמר פלגא נזקא קנסא, אין משלם על פי עצמו. למאן דאמר ממונא — משלם עפ"י עצמו. נזקי שור מועד (ובכלל זה שן ורגל) — משלם עפ"י עצמו. שור שהרג אדם — משלם כופר עפ"י עצמו. הרג עבד או שפחה — אין משלם עפ"י עצמו, לפי ששלשים של עבד קנס.

ג. האומר גנבתי — משלם את הקרן על פי עצמו ואין משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה עפ"י עצמו.

המית שורי את פלוני או את שורו של פלוני — הרי זה משלם על פי עצמו. ובשור תם — מחלוקת אמוראים, כדלהלן. המית שורי עבדו של פלוני — אינו משלם עפ"י עצמו, ששלשים של עבד קנס הם ואין אדם משלם קנס עפ"י עצמו. (אשר ירשיען אלהים ישלם שנים לרעהו).

ד. משמע בסוגיא שלדעת רב הונא בריה דרב יהושע האומר פלגא נזקא — קנסא [הואיל וסתם שוורים בחזקת